

Adres van A. C. Dorrenboom, gepens. kap. inf. v. h. leger in Ned.-Ind. om verandering van zijn eervol ontslag.

(25. 1.)

VERSLAG DER COMMISSIE.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 217 der Zitting 1900—1901.)

De gepensioneerde kapitein der infanterie van het Nederlandsch-Indische leger A. C. DORRENBOM deelt in zijn aan de Kamer ingediend verzoekschrift mede:

dat hij in Maart 1891 van Java werd overgeplaatst naar Atjeh, van daar 1 October daaraanvolgend geëvacueerd werd naar Padang, zwaar lijdende aan berri-berri, wegens ziekte buitenlandsch verlof kreeg voor twee jaren, na October 1892 (aankomst in Nederland) alles heeft gedaan en geene kosten heeft gespaard om te genezen, maar alles vruchteloos is geweest, zoodat hij den 25sten Mei 1895, na tweemaal zes maanden verlenging van verlof wegens ziekte, verkregen te hebben, door de geneeskundige commissie te 's Gravenhage voortdurend ongeschikt werd verklaard voor alle militaire diensten;

dat hij, hoewel zijne ziekte (berri-berri) geheel en al is ontstaan door zijn verblijf en zijne dienstverrichtingen op Atjeh, toch werd gepensionneerd ter zake van lichaamsgebreken, *niet* in en door den dienst ontstaan en het bedrag werd bepaald op f 1350, berekend naar den rang van 1ste-luitenant, omdat hij, hoezeer bijna 20 jaren dienst als officier hebbende, nog geen twee jaren effectief in den rang van kapitein had kunnen dienen.

Adressant vermeent dat hem pensioen had moeten worden verleend ter zake van lichaamsgebreken in en door den dienst en wijst er op, dat ook in de laatste jaren bij de Koninklijke Nederlandsche Marine en bij het leger h. t. l. officieren zijn gepensionneerd ten gevolge van dezelfde lichaamsgebreken als adressant (berri-berri) en onder dezelfde omstandigheden (verblijf te Atjeh) ontstaan, en zulks wel degelijk geacht werd ontstaan te zijn in en door den dienst. Hij verzoekt dat de Kamer alsnog een onderzoek zal doen instellen naar het ontstaan der lichaamsgebreken waarvoor adressant werd afgekeurd.

In de Nota van Inlichtingen door den Minister van Koloniën naar aanleiding van het verzoekschrift verstrekt, wordt een relaas gegeven van de loopbaan als officier van adressant en van de lichaamsgebreken waarvan in het adres sprake is.

Uit de inlichtingen blijkt dat adressant in 1877 en 1878 heeft bijgewoond de krijgsverrichtingen in Atjeh, in 1883 de krijgsverrichtingen in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo en van 1884 tot Maart 1889 gedetacheerd was bij het Nederlandsche leger. Bevestigd wordt dat adressant als kapitein van 25 Maart tot 24 October 1891 opnieuw in Atjeh diende en na er herhaaldelijk ziek geweest te zijn geëvacueerd werd naar Padang; van daar werd overgebracht naar Fort de Kock, en door de geneeskundige commissie aldaar een verlof naar Europa tot herstel van gezondheid dringend noodzakelijk werd geacht, uit hoofde van „vergrooting en vetontaarding van het hart, met stoornis in de verrichtingen” (lichaamsgebrek) niet ontstaan in en door den dienst.

Verder blijkt dat de geneeskundige commissie adressant in 1894 lijdende vond aan berri-berri en hem in 1895 afkeurde voor den dienst uit hoofde van „slepende berri-berri en aderspatten aan beide onderbenen in belangrijken graad (lichaamsgebrek) niet ontstaan in en door den dienst”.

In de Nota van Inlichtingen wordt nader betoogd, dat het bewijs geheel ontbreekt dat des adressants lichaamsgebreken het „dadelijk gevolg zijn van vermoeienissen en ontberingen bij oorlogsverrichtingen” en dat daarom reeds op een adres dat adressant 25 Februari 1899 aan den Minister van Koloniën had ingediend,

(inhoudende dat het hem verleende eervol ontslag met pensioen alsnog mocht worden veranderd, en het in hier voege te veranderen dat het hem verleend werd „ten gevolge van lichaamsgebreken in en door den dienst ontstaan”) op 26 October 1899 afwijzend werd beschikt, almede op advies van legercommandant en Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Uit een zorgvuldig onderzoek in Indië naar aanleiding van het aan den Minister ingediend adres van 25 Februari 1899 gezonden, is gebleken dat adressant reeds in 1889, te Meester-Cornelis in garnizoen zijnde, dus vóór zijn vertrek naar Atjeh, klachten over zijn hart uitte; dat hij in November 1891, na de evacuatie uit Atjeh, te Fort de Kock verschijnselen van berri-berri had, en toen hij voor de geneeskundige commissie te Padang kwam (Juli 1892) geen verschijnselen van berri-berri meer vertoonde.

De chef van den geneeskundigen dienst bij het leger in Nederlandsch-Indië komt tot de slotsom dat het niet onmogelijk is, dat de in Nederland (1895) geconstateerde berri-berri in Atjeh ontstond, maar dat toch uit het gehouden onderzoek geenszins was gebleken, dat er aanleiding bestaat dat lijden te beschouwen als te zijn ontstaan „onder zoodanige omstandigheden”, dat het geacht kan worden „het gevolg te zijn van vermoeienissen en ontberingen bij oorlogsverrichtingen”.

Het trekt de aandacht dat er in de uitnoodiging aan den Gouverneur-Generaal tot het doen instellen van een onderzoek en in het gevoelen van den chef van den geneeskundigen dienst, zoolwel als in het uitgebracht advies van den legercommandant en van den Gouverneur-Generaal, alleen sprake is van het eerste gedeelte van art. 4, sub b, van het pensioenreglement, d. i. „gebreken die beschouwd moeten worden als het gevolg (dadelijk gevolg) van vermoeienissen en ontberingen bij oorlogsverrichtingen” en niet van het tweede gedeelte dat handelt over „gebreken ontstaan buiten den oorlog, doch bij omstandigheden, zoodanig uitsluitend aan het volbrengen van militairen dienstplicht verbonden, dat zij in dit opzicht met de gevolgen van oorlogsverrichtingen kunnen worden gelijkgesteld.”

Wellicht heeft men het laatste geval hier niet aanwezig geacht, omdat adressant meent de berri-berri op Atjeh te hebben opgedaan en aldaar oorlogstoestand heerschte.

Maar de mogelijkheid bestaat toch dat in Atjeh ook militaire dienstplichten werden volbracht, die niet rechtstreeks oorlogsverrichtingen kunnen genoemd worden, en toch in zulke omstandigheden, dat de gebreken daardoor ontstaan met de gevolgen van oorlogsverrichtingen kunnen worden gelijkgesteld. En dat zulke gebreken, vooral ten tijde van het verblijf van adressant te Atjeh, toen de berri-berri aldaar vele slachtoffers maakte, zou kunnen ontstaan, zal niet worden betwijfeld.

De chef van den geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië verklaarde dat het niet onmogelijk was, dat de bij adressant geconstateerde berri-berri in Atjeh ontstond. Indien dit dus wordt toegegeven, dan komt het de commissie billijk voor dat bij twijfel over het ontstaan der gebreken, in het algemeen in het voordeel van den voor den militairen dienst ongeschikt verklaarde worde gehandeld.

Zooals in de Nota van Inlichtingen wordt gezegd zou in het geval van adressant de erkenning van het ontstaan der berri-berri een verschil in zijn voordeel van f 1840—f 1350 d. i. f 490 in het bedrag van het pensioen hebben teweeggebracht.

Had adressant nog twee jaren in Indië dienst kunnen blijven doen, dan zou zijn pensioen minstens f 2000 hebben bedragen; hij had toch bij pensionneering reeds 36 dienstjaren.

Adressant kwam aan de twee jaren die hij actief als kapitein moest gediend hebben bij zijne pensionneering slechts enkele maanden te kort, om bij het ontslag in ieder geval naar dien rang gepensionneerd te worden; bij het afkeuren wegens in doch *niet* door den dienst ontstane lichaamsgebreken zou zijn pensioen, had hij dien tijd kunnen aanvullen, f 1800 hebben bedragen. Het bijdienen van den ontbrekende tijd bij de Koloniale Reserve, het Koloniaal Werfdepot of eenig korps van het leger hier te lande, ten einde den hoogereren maatstaf van pensioen te kunnen bereiken, werd aan adressant echter niet toegestaan.

Adressant beroept zich nog op het feit dat bij de marine en het Nederlandsche leger berri-berri op het oorlogsterrein te Atjeh bekomen, wordt beschouwd als te zijn ontstaan in en door den dienst. De Minister erkent in zijne Nota dit beroep niet, omdat de pensioensbepalingen en de pensioenschaal verschillen.

De Commissie heeft de eer als slotsom van hare beschouwingen aan de Kamer voor te stellen:

Adres van A. C. Dorrenboom, gepens. kap. inf. v. h. leger in Ned.-Ind. om verandering van zijn eervol ontslag.

1°. den Minister van Koloniën, onder toezending van een afdruk van dit Verslag, dank te zeggen voor de gegeven inlichtingen;

2°. den Minister te verzoeken in overweging te willen nemen, alsnog te doen onderzoeken of de adressant ook kan vallen onder art. 4b tweede gedeelte van het pensioenreglement namelijk dat hij bij zijne pensionneering lijdende was aan lichaamsgebreken, die ontstaan zijn bij omstandigheden zoodanig uitsluitend aan het volbrengen van militaire dienstplichten verbonden, dat zij in dit opzicht met de gevolgen van oorlogsverrichtingen kunnen worden gelijkgesteld" in welk geval die zouden moeten worden beschouwd als *in* en *door* den dienst te zijn ontstaan.

3°. indien het resultaat van het onderzoek negatief zoude zijn, den Minister te verzoeken in overweging te willen nemen,

of er alsnog mogelijkheid bestaat adressant op eene of andere wijze, zij het ook wellicht slechts ten deele, schadeloos te stellen voor de voor hem hoogst ongunstige omstandigheden waaronder het pensioen moest worden toegekend.

Aldus vastgesteld den 12den Maart 1902.

RÖELL.
VAN VLIJMEN.
VAN HEEMSTRA.
VERHEY.
BOLSIUS.